
Foreningen VEOK – Vi er også kirken har udsendt følgende mindeord i anledning af den katolske biskop Hans Martensens død den 13. marts 2012

Biskop Hans in memoriam

Hans Martensen gennemførte fra sin indtræden i Jesuiterordenen 1945 til sin udnævnelse til biskop i marts 1965 sin uddannelse til at være præst og lærer ved Niels Steensen Gymnasium, hvor han underviste i fagene dansk og religion. Han arbejdede i denne periode også på en doktordisputats om Martin Luther. Han var en flittig og dygtig studerende i teologi bl.a. hos professor K.E. Skydsgaard ved Københavns Universitet, i hvis hjem han fra barndommen af blev betragtet som en del af familien. Forholdet til Skydsgaard blev et livsvarigt venskab og nært samarbejde, som set i historiens lys blev afgørende for internationale kirkeforhold.

Hans Martensen nåede langt med sit disputatsarbejde med Luther, men færdig blev han ikke. Han blev nemlig i 1965 af pave Paul VI bedt om at blive biskop i Danmark efter biskop Suhrs afgang på grund af sygdom. Hans Martensen var ikke meget for en ændring af livsbane. Han havde allerede fra sit første undervisningsår i en gymnasieklasse i dansk set, at her kunne han bruges. Men hans rødder i en katolsk familie og hans baggrund i jesuiterordenen gjorde det klart, at hans vej nu skulle være en anden, og han påtog sig opgaven som biskop i godt 30 år. Han deltog i Andet Vatikankoncilis sidste session og oplevede her det inspirerende miljø fuld af håb og dynamik, som dette kirke-møde udsendte som sit signal til verden. Og han havde også under kirkemødet tæt kontakt med professor Skydsgaard, som både offentligt og over for Hans Martensen erklærede, at nu var katolikkerne jo til at tale med!

De to teologer inspirerede Kirkernes Verdensråd og Den katolske Kirke til at sætte sig sammen og drøfte det, der forbandt dem, og det, der adskilte dem. Det tog omkring 30 år, før et resultat forelå i form af Fælleserklæringen om Retfærdiggørelsen, som ved proklamationen den 31. oktober 1999 i Augsburg fastslog, at når det drejede sig om retfærdiggørelsen, var der ikke så store forskelle, at det berettigede til kirkeadskillelse.

Martensen glædede sig over det kompetente teologiske arbejde, som havde ført til dette resultat. Jeg spurgte ham kort efter om, hvorfor man ikke kunne tage det næste skridt: Kirkelig enhed. Hans svar var, at der er meget at gøre endnu. Men, sagde han, det har teologerne taget fat på. Små 500 års kirkehistorie har haft konsekvenser, som skal arbejdes igennem.

Kort efter sin afgang som biskop på grund af sygdom i 1995 blev han af de nordiske landes lutherske biskopper indbudt til et møde i Thorshavn for at holde foredrag om Martin Luther. Det kirkelige klima var ændret meget siden 1950'erne.

Biskop Hans, som katolikerne kaldte ham, forstod om nogen, at Guds kirke som gudsfolket på vandring betød opbrud. Konkret sagt: Den katolske kirkes fornemmeste indsats i den sammenhæng var at flytte sig. Ellers kommer man ingen vegne på en vandring. Han fortsatte og udbyggede den åbning til det danske samfund, som forgængeren biskop Theodor Suhr havde lagt grunden til. For at kunne flytte sig, må man også lytte. Derfor blev også Den katolske Kirkes deltagelse i det økumeniske arbejde noget vigtigt.

Et spændende signal fra ham var, da han kort efter at Danmark havde fået sin første kvindelige biskop, Lise-Lotte Rebel, ved et økumenisk møde i København tiltalte hende med ordene: "Kære kollega". Hans vilje til at lytte blev også brugt, da vi skulle have en opdateret salmebog. En lang række af de store danske salmedigteres salmer fandt nu plads i den katolske kirkes salmebog. De er selvfølgelig en del af den kristne arv også for den danske katolske kirke. Selv den lutherske salme "Vor Gud han er så fast en borg" fandt sin plads der.

Den katolske synode i slutningen af 1960'erne var et initiativ, som han bakkede helhjertet op. Han lyttede meget på synoden. Deltagerne omfattede hele kirkefolket, præster, ordensmedlemmer og lægfolk. Der var også indbudt observatører, som havde adgang til at tage ordet i både plenum og i arbejdsgrupper. Ved afslutningsmødet på synoden havde undertegnede den oplevelse at stå ved siden af professor Skydsgaard, som ved afslutningen af en debat med meget forskellige synspunkter pludselig sagde til mig: "Modsætningerne er jo større, end vi kender dem i Folkekirken. Alligevel er der ikke nogen problematisering af modpartens kirketilhørsforhold".

Det var tydeligt, at mangfoldigheden i den katolske kirke i Danmark også krævede tålmodighed, og Martensen havde denne mangfoldighed som en konstant udfordring.

Hans Martensen havde som prædikant og retræteleder god brug for sin omfattende og grundige teologiske viden. Ved sine årlige retræter for de katolske skoleledere var han i ordets egentligste forstand en åndelig vejleder, som i sin tilgang til de bibelske tekster gav os vejledning og åndelig støtte til det vigtige arbejde at være skoleleder. Hans frisind, klare tale om tvivl og håb, og hans respekt for andre på disse retræter gjorde, at de blev et højdepunkt i årets arbejde som skoleleder. Han var fundamentalt fuld af respekt for sine tilhørere.

Det var sjældent, at Hans Martensen uden for gudstjenester optrådte i biskoppeligt skrud, men han satte hele sin biskoppelige autoritet ind over for justitsministeriet, da en filippinsk kvinde i 1982-83 ikke kunne få opholdstilladelse i Danmark. Han mødte op i ministeriet ”i fuld uniform” med ridderkors og meddelte, at han ville faste på vand og blive siddende i ministeriet indtil der var fundet en løsning. En sådan blev fundet, og kvinden kunne blive. Det var en tydelig tilkendegivelse af, at mennesker altid må være vigtigere end overholdelse af nogle paragraffer. I alle katolske bispedømmer skulle der oprettes en kommission til at arbejde for Pax et Justitia (fred og retfærdighed). Den blev oprettet også i Danmark. Menneskerettigheder hørte med i paletten med næstekærlighed.

Biskop Hans Martensen var ikke blot med til at føre den danske katolske kirke ad nye veje. Han var også med til at sende hele gudsfolket på vandring. Han blev til stor inspiration for mange og var med til at give nyt håb. Guds fred være med ham.

Udarbejdet på foreningens vegne af Walter Dalland